

Dnr 14/449-2014

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Revisorerna för Skärholmens stadsdelsnämnd har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2013. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

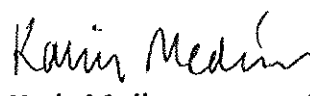
Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för Skärholmens stadsdelsnämnd.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2014-06-30.

På revisorernas vägnar

Bosse Ringholm
Ordförande

Karin Meding
Sekreterare

Dnr 3.1.4-86/2014

Till kommunfullmäktige
i Stockholms stad

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR SKÄRHOLMENS STADSDELSNÄMND ÅR 2013

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat Skärholmens stadsdelsnämnds verksamhet under år 2013.

Vårt ansvar är att granska om nämndens verksamhet bedrivs i enlighet med kommunfullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Vidare om nämndens räkenskaper är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och stadens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vi bifogar en sammanfattande redogörelse för resultatet av vår granskning.

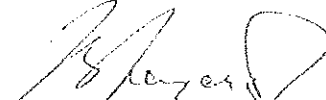
Vi bedömer sammantaget att Skärholmens stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Nämndens interna kontroll bedöms ha varit tillräcklig.

Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.

Vi tillstyrker att Skärholmens stadsdelsnämnd och dess ledamöter beviljas ansvarsfrihet.

Stockholm den 12 mars 2014

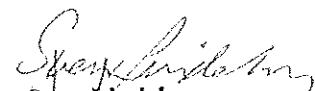

Bosse Ringholm

Bengt Lagerstedt

Jan Demuth

Birgitta Güntsch

Barbro Hedman

Sven Lindeberg

Ulla-Britt Ljög-Vannerus

Amanj Mala-Ali

Lars Riddervik

Michael Santesson

David Winks

SKÄRHOLMENS STADSDELSNÄMND

Bilaga till revisionsberättelsen för år 2013

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Revisorerna bedömer sammantaget att Skärholmens stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Sammanfattningsvis redovisar nämnden ett nettoöverskott jämfört med budget om 19,6 mnkr före resultatöverföringar. Efter avsättning till resultatfond är nämndens utfall jämfört med budget ett överskott om 12,8 mnkr.

Revisorerna bedömer att nämndens resultat för 2013 i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Nämnden har i huvudsak uppfyllt kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Vidare bedöms att nämnden i huvudsak har nått sina egna mål och i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

Intern kontroll

Revisorerna bedömer att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig. Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Nämnden har också påbörjat ett kvalitetsarbete för att på ett tydligare sätt styra verksamheter mot goda resultat för brukarna.

I några granskningar som revisionen genomfört under året har vissa brister noterats. Dessa är inte av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bedömningen av nämndens interna kontroll.

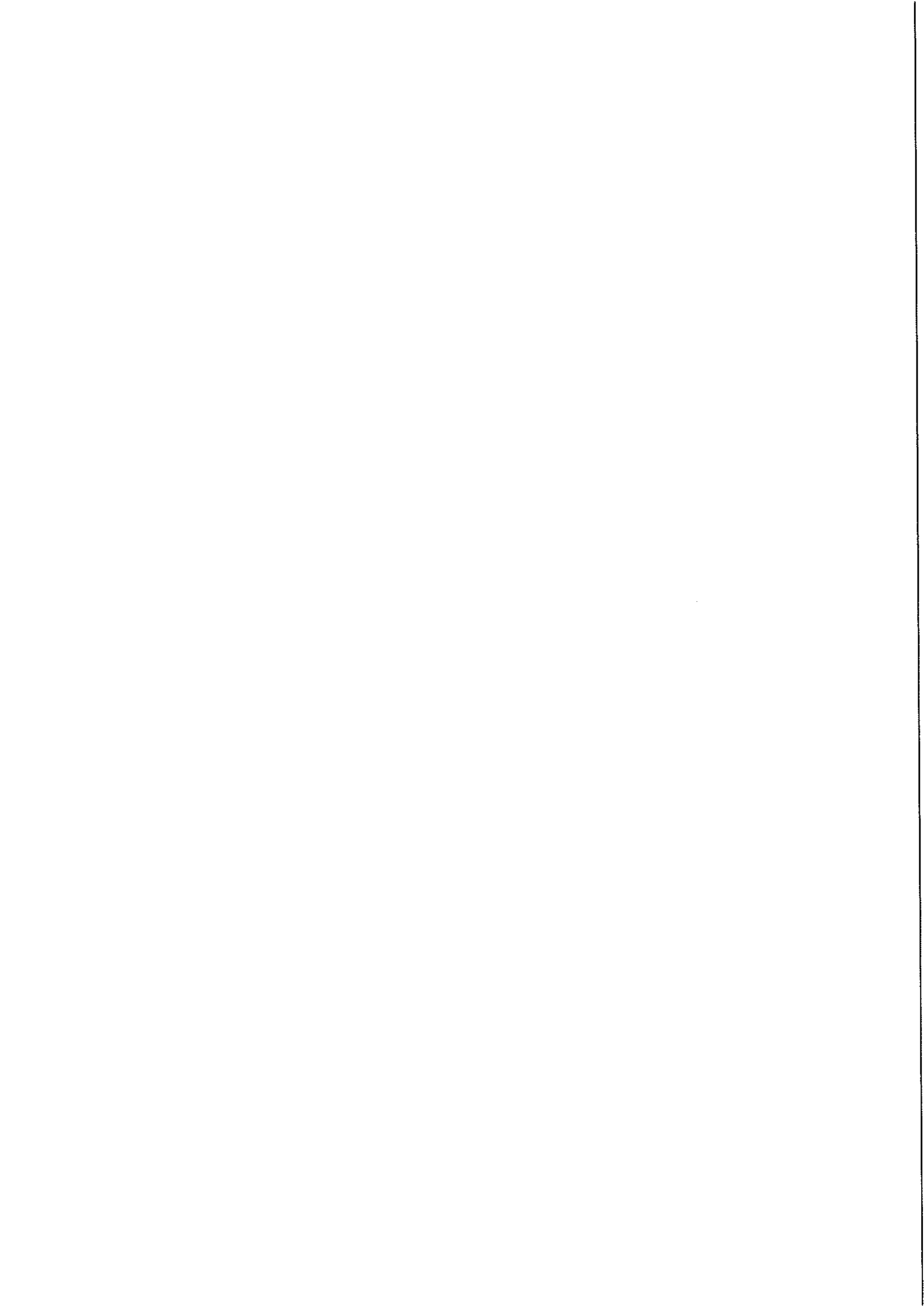
Bokslut och räkenskaper

Revisorerna bedömer att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Rapportförteckning

Årsrapport 2013 för Skärholmens stadsdelsnämnd (nr 18, 2014)

Årsrapport 2013
Skärholmens
stadsdelsnämnd

Rapport från
Stadsrevisionen

Nr 18, 2014

Dnr 3.1.2 - 54/2014

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Fördjupade granskningar som sker under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Revisorerna för Skärholmens stadsdelsnämnd har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2013. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för Skärholmens stadsdelsnämnd.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2014-06-30.

På revisorernas vägnar

Bosse Ringholm
Ordförande

Karin Meding
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Revisionskontoret bedömer sammantaget att Skärholmens stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Sammanfattningsvis redovisar nämnden ett nettoöverskott jämfört med budget om 19,6 mkr före resultatöverföringar. Efter avsättning till resultatfond är nämndens utfall jämfört med budget ett överskott om 12,8 mkr.

Revisionskontoret bedömer att nämndens resultat för 2013 i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Nämnden har i huvudsak uppfyllt kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Vidare bedöms att nämnden i huvudsak har nått sina egna mål och i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

Intern kontroll

Revisionskontoret bedömer att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig. Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och terti- alrapporter. Nämnden har också påbörjat ett kvalitetsarbete för att på ett tydligare sätt styra verksamheter mot goda resultat för brukarna.

I några granskningar som revisionen genomfört under året har vissa brister noterats. Dessa är inte av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bedömningen av nämndens interna kontroll.

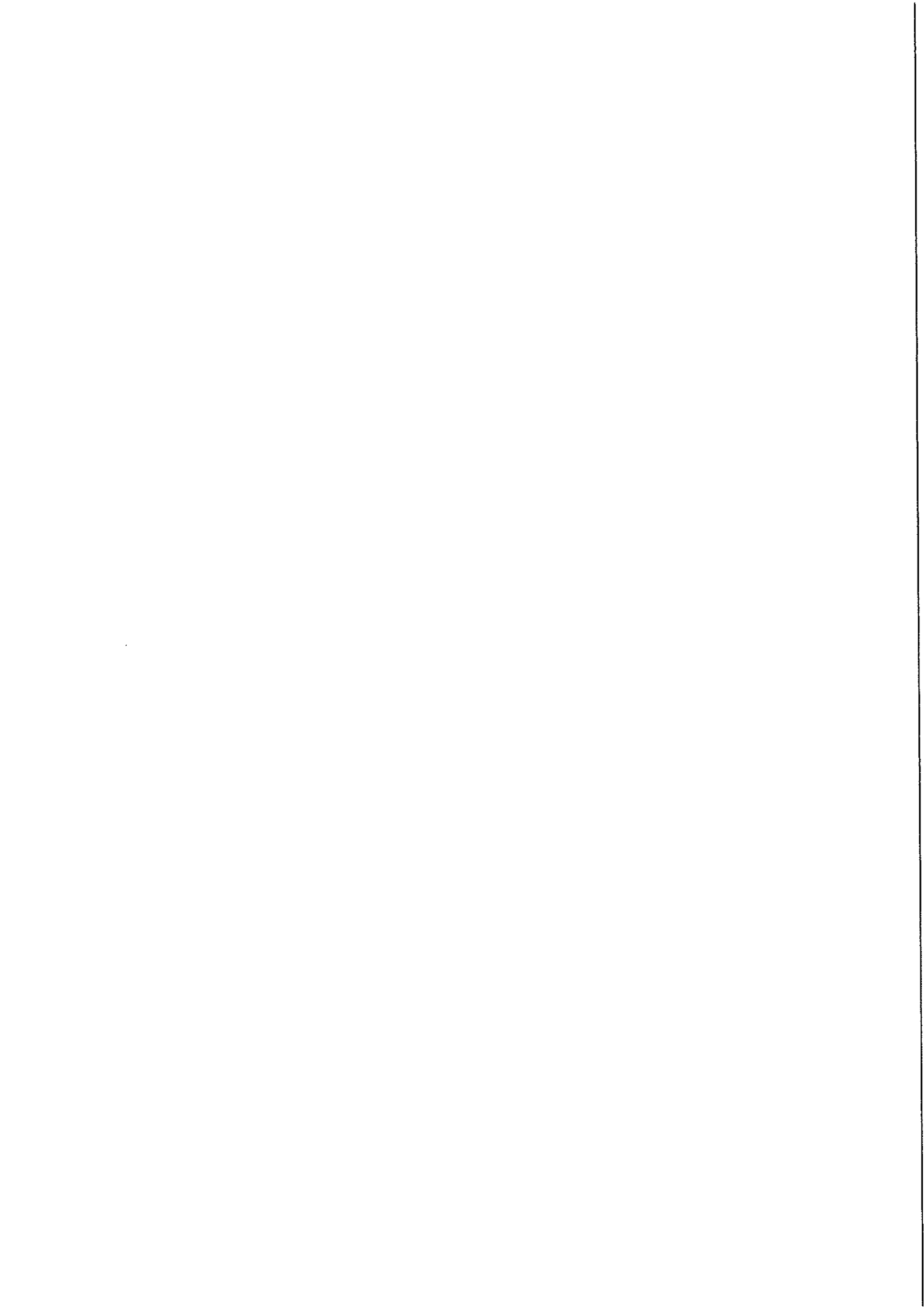
Bokslut och räkenskaper

Revisionskontoret bedömer att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Innehåll

Årets granskning	1
Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
Intern kontroll	5
Bokslut och räkenskaper	8
Uppföljning av tidigare års granskning	8
Bilaga 1 - Bedömningskriterier	
Bilaga 2 - Årets fördjupade granskningar och projekt	
Bilaga 3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer	

Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De fördjupade granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i *bilaga 2*.

En uppföljning av i vad mån nämnden har beaktat rekommendationer från tidigare års granskning redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i *bilaga 3*.

De förtroendevalda revisorerna har i mars år 2013 träffat representanter för nämnden med anledning av år 2012 års årsrapport.

Granskningsledare har varit Ester Rudolfsson Mattsson vid revisionskontoret och Erica Svensson vid konsultfirman PwC.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål, uppdrag och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Sammantaget bedöms att Skärholmens stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundas på granskning av nämndens budgethållning och verksamhetsberättelse samt de granskningar som revisionen har genomfört under året.

Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2013:

Mnkr	Budget 2013	B o k s l u t 2 0 1 3			Budget- avvikelse 2012
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 111,8	1 111,5	0,3	0,0 %	- 54,0
Intäkter	110,1	129,4	19,3	17,5 %	30,5
Verksamhetens nettokostnader	1 001,7	982,1	19,6	1,9 %	- 23,5
Avskrivningar	4,0	4,2	- 0,2	5,0 %	- 0,2
Internräntor	1,7	1,7	0	0,0 %	- 0,1
Driftbudgetens nettokostnader	1 007,4	988,0	19,4	1,9 %	- 23,8
Justerat netto, efter resultatöverföringar	1 007,4	994,6	12,8	1,3 %	- 20,5
Investeringsplan					
Utgifter	13,8	8,7	5,1	36,9 %	2,7
Inkomster		0,8	0,8	100,0 %	0,2
Nettoutgifter	13,8	7,9	5,9	42,7 %	2,9

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall, efter resultatöverföringar, avviker med 12,8 mnkr i förhållande till budgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

De största avvikelserna finns inom verksamhetsområdena stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorgen samt ekonomiskt bistånd. Nämnden har inte heller använt medelsreserven om 6 mnkr.

Den enskilt största negativa avvikelsen finns inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning som redovisar ett underskott med 12,7 mnkr. Avvikelsen beror enligt nämndens redovisning på att flera personer efter försäkringskassans omprövning av insatserna inte längre har rätt till assistansersättning enligt LASS från staten. Nämnden har därmed fått ett ökat kostnadsansvar för den personliga assistansen. Dessutom har fler insatser enligt SoL och i form av hemtjänst, korttidsboende och boendestöd beviljats i jämförelse med 2012.

Inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg redovisas ett överskott om 9,1 mnkr. Överskottet kan enligt nämndens redovisning främst förklaras av att fler insatser kunnat genomföras inom

öppenvården och på hemmaplan för att minska vårdkostnaderna för barn- och ungdomar.

Inom ekonomiskt bistånd redovisas ett överskott om 8,6 mnkr. Överskottet kan förklaras av att bidragshushållen både har blivit färre i antal och minskat i storlek. Kostnaden per hushåll har följaktligen också minskat.

I verksamhetsplanen 2013 fastställde nämnden fyra resultatenheter varav tre inom förskolan. Nämndens resultatenheter redovisar ett samlat överskott om ca 5,8 mnkr. Efter resultatöverföring till 2014 uppgår det samlade överskottet i resultatfonden till 9 mnkr. Jämfört med år 2012 har resultatfonden och resultatenheterna samlade överskott ökat med 6,6 mnkr.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

Verksamhetens resultat

Revisionskontoret bedömer att nämndens resultat för 2013 i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av nämndens verksamhetsberättelse samt på de fördjupade granskningar som revisionskontoret har genomfört under året.

Nämnden har i huvudsak uppfyllt kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Vidare bedöms att nämnden i huvudsak har nått sina mål och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet. Utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål har nämnden tagit fram 21 egna mål för sina verksamhetsområden. Nämnden bedömer att dessa mål i huvudsak uppfylls.

Verksamhetsberättelsen utgör ett viktigt underlag i bedömningen av nämndens resultat. Revisionskontoret har därför granskat om verksamhetsberättelsen är rättvisande och tillförlitlig dvs. om den information som ges stämmer med verkliga förhållanden. Bland annat har stickprov skett av att det finns tillfredsställande underlag för nämndens bedömning av hur fullmäktiges indikatorer uppfyllts.

Nedan redovisas väsentliga verksamhetsmål och indikatorer som nämnden inte uppnår:

Nämnden bedömer att verksamhetsmålet "Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad inte helt uppnås." Nämnden når inte helt årsmålen för de indikatorer som mäter upplevelsen av trygg-

heten i stadsdelen och nöjdheten med skötseln i parker och grönområden.

Nämnden bedömer att verksamhetsmålet ”Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg” inte helt uppnås. Måluppfyllelsen baseras på resultatet av stadens brukarundersökningar och gäller bl.a. upplevelsen av att kunna påverka LSS-insatsens utformning, tillgängligheten, möjlighet till lönearbete samt nöjdheten med boende. Nämnden når inte årsmålen för flera av de indikatorer som rör stöd och service till personer med funktionsnedsättning.

Nämnden bedömer även att verksamhetsmålet, Stockholm är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten, inte helt uppnås. Nämnden når inte helt årsmålen för tre av de totalt sex indikatorer inom verksamhetsområdet. Sjukfrånvaron har under året uppgått till 5,9 % vilket innebär att årsmålet om 5,6 % inte helt uppnås.

Revisionskontoret har genomfört granskningar avseende stadens ramöppettider för förskolan, information till medborgarna om valmöjligheter inom äldreomsorgen och fritidsverksamhet för personer med funktionsnedsättning som redovisas i bilaga 2. Nämnden rekommenderas bl.a. att kontrollera förskolornas öppettider och kvalitetssäkra informationen på Jämför service. Noterade brister är dock inte av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bedömningen av verksamhetens resultat.

Inspektioner från stadens inspektörer

Äldreomsorgens inspektörer har granskat en privat utförare inom hemtjänsten och en dagverksamhet i egen regi. Inspektionen visade att det hos hemtjänstutföraren finns allvarliga kvalitetsbrister i organisationen. Inom dagverksamheten behöver dokumentationen av hälso- och sjukvårdsinsatser utvecklas och det saknades lokala riktlinjer för samverkan mellan huvudmännen.

Stadens förskoleinspektörer har genomfört en granskning av två av nämndens förskolor. Inspektionen visade bl.a. att det systematiska kvalitetsarbetet avseende dokumentation bör utvecklas.

Ej verkställda domar

Under året har förvaltningsrätten, kammarrätten och högsta förvaltningsdomstolen avgjort 444 av de beslut som överklagats till nämnden. Domstolarna har meddelat 103 domslut som gått emot nämndens beslut. I två fall har nämnden överklagat förvaltningsrättens dom. Kammarrätten har meddelat prövningstillstånd i ett av

dessa och ärendet är ännu inte avgjort. Övriga domar var verkställda vid årsskiftet.

Ej verkställda gynnande beslut

Stadsdelsnämnden ska enligt SoL och LSS till Inspektionen för vård och omsorg och revisorerna rapportera gynnande beslut om insatser som inte har verkställts inom tre månader från nämndens beslutsdatum.

Nämndens rapportering visar att vid årets slut fanns det 6 gynnande beslut enligt LSS som inte verkställts. Besluten avsåg plats på särskilt boende och ledsagarservice och i flertalet fall har den enskilde tackat nej till nämndens erbjudande.

Anmälningar enligt Lex Sarah och Lex Maria

Stadsdelsnämnden ska, i egenskap av utförare av social omsorg, anmäla allvarliga missförhållanden och påtagliga risker för allvarliga missförhållanden enligt Lex Sarah till tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg. Vidare finns en skyldighet att anmäla vårdskada eller risk för allvarlig vårdskada enligt Lex Maria inom den hälso- och sjukvård som stadsdelsnämnden ansvarar för.

Under året har sammanlagt 20 rapporter enligt Lex Sarah rapporterats. Av dessa avser åtta äldreomsorgen, nio stöd och service till personer med funktionsnedsättning och resterande individ- och familjeomsorgen inom vården av barn och unga.

För sex av rapporterna har nämnden bedömt att det handlar om allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarliga missförhållanden. Dessa har anmälts till inspektionen för vård och omsorg (IVO). Nämnden har också tagit del av 19 rapporter enligt Lex Sarah från enskilda verksamheter. Av dessa har två anmälts till IVO.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Den interna kontrollen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig. De iakttagelser som ligger till

grund för denna bedömning redovisas nedan. Av redovisningen framgår att inga väsentliga brister har noterats.

En del i nämndens interna kontroll är att säkerställa en ändamålsenlig styrning och kontroll av ekonomi och verksamhet. Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhetsplan för år 2013 och bedömer att nämndens egna mål i huvudsak ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som nämnden bedriver. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.

Revisionskontoret bedömer att nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Uppföljning av verksamhet som uppdragits åt annan att utföra sker årligen och i enlighet med stadens gemensamma uppfoljningsmodell. Månadsrapporten till nämnden har utvecklats och innehåller information om hur verksamheten utvecklats utifrån prestationer, jämförelser och omvärldsbevakning.

Under året påbörjades ett gemensamt kvalitetsarbete för att på ett tydligare sätt styra verksamheter mot goda resultat för brukarna. Inom hela organisationen från nämnd- till enhetsnivå har risker identifierats, kontrollåtgärder fastställts och intern kontrollplaner upprättats inför verksamhetsplanen 2013. Det finns en självständig funktion med verksamhets- och budgetcontrollers som samordnar arbetet med den interna kontrollen, följer upp att kontrollen fungerar samt rapporterar resultatet direkt till förvaltningsledningen.

Årets uppföljningar har identifierat ett ekonomiskt underskott inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Nämnden har för att begränsa budgetavvikelsen följt upp pågående ärenden och hur behovet av insatser enligt SoL förändrats samt orsakerna därtill. Dessutom har nämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna i Skarpnäck och Spånga - Tensta jämfört utvecklingen av hemtjänstinsatser och om det finns några skillnader. Åtgärderna har inte varit tillräckliga för att på kort sikt komma tillrätta med budgetavvikelsen.

Nedanstående sammanställning visar prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter.

Mnkr	Tertial- rapport 1 2013	Tertial- rapport 2 2013	Bokslut 2013	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 119,7	1 124,4	1 111,5	12,9	1,2 %
Intäkter	128,0	122,7	129,4	6,7	5,2 %
Verksamhetens nettokostnader	991,7	1 001,7	982,1	19,6	2,0 %
Avskrivningar	4,0	4,0	4,2	-0,2	%
Internräntor	1,7	1,7	1,7		0 %
Driftbudgetens nettokostnader	997,4	1 007,4	988,0	19,4	1,96 %
Justerat netto, efter resultatöverföringar	997,7	1 006,2	994,6	11,6	1,2 %
Investeringsplan					
Utgifter	9,3	10,9	8,7	2,2	20,2 %
Inkomster	-	0,3	0,8	0,5	166,6 %
Nettoutgifter	9,3	10,6	7,9	2,7	24,8 %

Sammanställningen visar att det finns avvikelser i prognossäkerheten avseende nämndens tertialrapporter. Nettoavvikelsen mellan tertialrapport 2 och bokslutet är positiv och uppgår till 11,6 mnkr. Avvikelser finns inom förskolan, individ och familjeomsorgen, verksamheten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt medelsreserven. Prognosavvikelsen förklaras främst av de omfattande insatser som gjorts inom förvaltningen för att förbättra budgethållningen har fått större effekt än prognostiserat. Det har medfört att medelsreserven på 6 mnkr inte tagits i anspråk. Nämndens ökade intäkter för flyktmottagandet, främst av ensamkommande barn, har också bidragit till det förbättrade resultatet.

Revisionskontorets granskning visar att nämndens dokumentation av risk- och väsentlighetsanalysen är tillfredsställande. Nämnden har ett aktuellt system för intern kontroll. Resultatet av intern kontrollen har avrapporterats till nämnden i verksamhetsberättelsen. Beslutade kontroller har genomförts i enlighet med fastställd plan för den interna kontrollen. Nämndens uppföljning av internkontrollplanen har inte visat på några allvarliga brister.

Revisionskontoret har genomfört granskningar av nämndens interna kontroll avseende enskildas medel, riskanalys och internkontrollplan, lönehantering, interna och externa projektmedel

för särskilda insatser/utvecklingsområden, korruption och oegentligheter, individ- och familjeomsorg samverkan med föräldrar, känslig information i ekonomisystemet och rutiner för akut placering av barn som far illa.

I granskningarna avseende känslig information i ekonomisystemet och korruption och oegentligheter har vissa brister noterats. Nämnden rekommenderas att införa rutiner som säkerställer att känslig information inte förekommer i ekonomisystemet och att förebygga så att anställda inte utsätts för otillbörlig påverkan eller kan begå oegentligheter. Även för övriga granskningar har rekommendationer lämnats, se bilaga 2. Noterade brister är dock inte av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bedömningen av nämndens totala interna kontroll.

Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på de fördjupade granskningar som genomförts under året.

Revisionskontoret har genomfört granskningar av nämndens räkenskaper avseende kvaliteten i nämndens ekonomiska redovisning och resultatenheternas överföringar. Noterade brister är inte av sådan omfattning att de väsentligt påverkar bedömningen av nämndens bokslut och räkenskaper.

Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av i vad mån nämnden har beaktat rekommendationerna, se *bilaga 3*.

Revisionskontorets uppföljning visar att nämnden i huvudsak har beaktat revisionens rekommendationer.

Bilaga 1 - Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnitt 4 Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

<i>Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande</i>
--

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat följer fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
- Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Bilaga 2 - Årets fördjupade granskningar och projekt

Fördjupade granskningar och projekt under perioden april 2013 – mars 2014

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Stadens ramöppettider för förskolan och möjlighet till omsorg utanför ramtiden

En granskning har genomförts för att bedöma om nämnden efterlever fullmäktiges beslut i budget 2013 om att löpande kontrollera att förskolornas ramöppettider följs, och att föräldrar får god information om ramöppettid och om möjlighet till barnomsorg utanför ramtiden.

Granskningen visar att nämnden inte gör löpande kontroller av öppettiderna. Information om ramöppettid finns på stadens hemsida, medan information om möjligheten till omsorg på ob-tid ges skriftligt vid förfrågan. Beslut om insatsen fattas av förvaltningens verksamhetscontroller, vilket inte är i enlighet med nämndens delegationsordning. Enligt den är avdelningschefen delegat.

Den sammantagna bedömningen är att nämnden inte helt uppfyller fullmäktiges beslut. Nämnden rekommenderas att rutinemässigt begära uppgift från förskolorna om deras öppettider och även stickprovsmässigt tillfråga vårdnadshavarna om öppettiderna motsvarar deras behov. Nämnden bör tillhandahålla skriftlig information om möjlighet till omsorg på ob-tid. För handläggningen av ansökningar på ob-tid anser revisionskontoret att det bör upprättas stadsgemensamma riktlinjer. Nämnden måste tillse att delegationsordningen följs, alternativt ändra den.

Valfrihet – information till medborgarna om valmöjligheter, kvalitet m.m.

En granskning har genomförts av om nämnden har en styrning och uppföljning av valfrihetssystemet inom äldreomsorgen som säkerställer att de enskilda individerna/brukarna kan genomföra ett val av utförare enligt lagstiftningens intentioner.

Granskningen visar att informationen om utförarna på stadens hemsida, Jämför service, i större utsträckning behöver

kvalitetssäkras för att kunna garantera att den i enlighet med lagstiftningen är saklig, relevant, jämförbar och lättförståelig.

Biståndshandläggarna arbetar i likhet med servicenämndens handläggare på Äldre direkt gentemot individen/brukaren i dess val av utförare. Inom Äldre direkt pågår det i dialog med äldreförvaltningen ett arbete att utveckla arbetsätt och rutiner för att på ett bättre sätt informera och lotsa den äldre/anhörige vid sitt val av utförare. Granskningen visar att något motsvarande arbete inte pågår inom nämnden. Nämnden rekommenderas att säkerställa att informationen om utförarna på Jämför service i kvalitetssäkras.

Fritidsverksamhet för personer med funktionsnedsättning

En granskning har genomförts av hur nämnden utifrån stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning arbetar för att aktivt utveckla utbudet av idrotts-, fritids- och kulturverksamhet. I nämndens planering av barn och ungdomsverksamheten ska särskild hänsyn tas till dessa barn och ungdomar och deras behov.

Granskningen visar att nämnden arbetar för att ge alla barn och ungdomar inom förskolan och fritidsverksamheten möjlighet att delta i och tillgodogöra sig utbudet av idrotts- och kulturaktiviteter. Arbetet har däremot inte inriktats mot att enligt stadens mål och nämndens uppdrag öka delaktigheten och andelen barn och ungdomar med funktionsnedsättning som är med i olika fritidsverksamheter samt att aktivt öka utbudet av aktiviteter anpassade till deras funktionshinder. Vidare behöver nämnden mer aktivt medverka för att tillsammans med andra nämnder utveckla utbudet av kultur och idrott för denna grupp.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnden behöver bli aktivare i arbetet med att utveckla utbudet av fritidsaktivitet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. För detta krävs mer kunskap om hur barn och ungdomar med funktionsnedsättning tar del av utbudet av fritidsaktiviteter, vad de saknar och vad de tycker om innehållet i verksamheten. Som ett stöd i arbetet rekommenderas nämnden att utveckla arbetet med verksamhets- och kvalitetsuppföljning för dessa barn och ungdomar.

Intern kontroll

Interna och externa projektmedel för särskilda insatser /utvecklingsområden

En granskning har genomförts för att bedöma om den interna kontrollen avseende styrning och uppföljning av projekt är

tillräcklig samt om redovisningen av projekt ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Granskningen har genomförts genom verifiering av redovisning och rutiner för ett urval av projekt.

Granskningen visar att nämnden i huvudsak har tillfredsställande rutiner avseende projektuppföljning/redovisning.

Den sammantagna bedömningen är att den interna kontrollen i huvudsak är tillräcklig avseende styrning och uppföljning av projekt. Av den översiktliga granskningen har det inte framkommit något som tyder på att redovisningen inte i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Nämnden rekommenderas att säkerställa rutinen för förvaring av samtlig dokumentation/ underlag till projekten samt att även behandla projekten i nämnden som ett informationsärendet.

Känslig information i ekonomisystemet

En granskning har genomförts av om nämndens rutiner för kontroll och uppföljning av känslig information i ekonomisystemet är tillräcklig. Granskningen har avgränsats till leverantörsfakturer och ett större stickprov har genomförts för att identifiera leverantörer vars fakturer kan innehålla känslig information.

Granskningen visar att det förekommer känslig information i ekonomisystemet. Nuvarande rutin för att säkerställa att sådan information inte förekommer i ekonomisystemet fungerar inte. Den sammantagna bedömningen är att den interna kontrollen avseende hanteringen av känslig information i ekonomisystemet inte är tillräcklig. Nämnden rekommenderas att införa en rutin som säkerställer att känslig information inte förekommer i ekonomisystemet.

Enskildas medel

En granskning har genomförts för att bedöma om nämnden har ändamålsenliga regler och rutiner för hantering av enskildas medel och om den interna kontrollen är tillräcklig. Verifiering av att tillämpningen överensstämmer med gällande regler och rutiner har skett vid två enheter inom nämnden. Granskningen visar bl.a. att det finns stadsdelsövergripande regler för hantering av enskildas medel och att enheterna i allt väsentligt följer dessa regler.

Den sammantagna bedömningen är att det i huvudsak finns ändamålsenliga stadsdelsövergripande regler för hantering av enskildas medel och att den interna kontrollen avseende hanteringen

av enskildas medel i huvudsak är tillräcklig inom stadsdelen. För att stärka den interna kontrollen rekommenderas att nämnden uppdaterar den stadsdelsövergripande rutinbeskrivningen genom att införa en dokumenterad rutin för enhetschefernas egna kontroller av att kontanter överensstämmer med kvitton och bokföring.

Korruption och oegentligheter

En granskning har genomförts av om nämndens styrning och kontroll är tillräcklig och om de arbetar aktivt för att förebygga och upptäcka oegentligheter. De verksamhetsområden som ingått i granskningen är individ- och familjeomsorg, upphandling och stadsmiljö.

Nämnden har rutiner, riktlinjer och policys för bland annat representation och mutor, inköpskort, upphandling och bisysslor. Nämnden saknar rutiner för den händelse att anställda utsätts för otillbörlig påverkan eller när anställda begår oegentligheter, det vill säga hantering av inträffade eller misstänkta incidenter.

En viktig del i det korruptionsförebyggande arbetet är kontroll avseende de anställdas bisysslor. Information om reglerna kring bisysslor ska ges årligen, men det saknas en gemensam rutin för hur informationen ska ges. Nyanställda får information om bisysslor i introduktionsutbildningen. Nämnden gör heller inte några löpande kontroller av de anställdas bisysslor.

Revisionskontorets sammanfattande bedömning är att nämnden behöver förbättra den interna kontrollen med att förebygga och förhindra korruption och oegentligheter. Nämnden rekommenderas att utarbeta rutiner för de händelser då anställda utsätts för otillbörlig påverkan eller begår oegentligheter. Nämnden behöver regelbundet informera de anställda om reglerna kring bisysslor och stärka kontrollen av de anställdas bisysslor.

Risikanalys och internkontrollplan

En granskning har genomförts av nämndens riskanalys och internkontrollplan med avseende på säkerheten i system och rutiner inom personal- och ekonomiadministrationen.

Den sammanfattande bedömningen är att nämndens arbete är tillräckligt. Bedömningen grundar sig på att riskanalysen innehåller väsentliga processer och kontrollmoment inom personal- och ekonomiadministrativa området och en tydlig koppling till internkontrollplanen. Nämnden rekommenderas att involvera fler verksamhetsföreträdare i processen att bedöma risker och att säkra

att alla kontroller antagna i kontrollplanen genomförs löpande under året och dokumenteras.

Lönehantering

En granskning har genomförts av nämndens kontroller i samband med löneutbetalningar med fokus på att det finns rutiner för löpande uppföljning och avstämning av löneutbetalningar samt kontroller före och efter löneutbetalning i enlighet med fastställd rutinbeskrivning.

Den interna kontrollen i lönehanteringen bedöms i allt väsentligt tillräcklig men behöver utvecklas på vissa områden. Nämnden rekommenderas att kommunicera gällande lönerutiner med samtliga beslutsfattande chefer. Samtliga genomförda kontroller bör dokumenteras.

Rutiner för akut placering av barn som far illa

Revisionskontoret har granskat hur nämnden agerar vid akut placering av barn som far illa och där något boende inte finns att tillgå vid tidpunkten för omhändertagandet. Granskningen visar att det finns dokumenterade rutiner vid akut placering av barn som far illa och att dokumentationen i akterna följer stadens riktlinjer.

Den sammantagna bedömningen är att det bedrivs ett arbete i enlighet med gällande lagar och riktlinjer, men att nämndens rutiner för uppföljning och intern kontroll behöver utvecklas. Nämnden rekommenderas att tillse att kontrollen av ärenden sker mer systematiskt. Rutiner bör tas fram där det framgår när uppföljningen ska ske och vem som ska utföra den samt vem som ansvarar för den. Rutinerna bör även innehålla information om vad som ska kontrolleras och hur kontrollen är tänkt att ske. Uppföljningarna bör dokumenteras.

Individ och familjeomsorg – samverkan med föräldrar

En granskning har genomförts av om nämnden arbetar för att upptäcka, förebygga samt sätta in åtgärder för barn och ungdomar som riskerar att fara illa på grund av kriminalitet och/eller missbruk. I nämndens uppdrag ingår bland annat att samarbetet med föräldrarna ska öka, vilket även framgår av nämndindikatorn ”andel ungdomar anmälda för brott som tillsammans med sina föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar”.

Nämnden har en mottagningsgrupp som tar hand om alla inkommande anmälningar och gör en förhandsbedömning vilket ger förutsättningar för att säkerställa hanteringen av inkomna anmälningar och att egenkontrollen genomförs på ett systematiskt

sätt. Granskningen visar att arbetet underlättas av att nämnden tagit fram tydliga rutiner, vilka är väl förankrade i organisationen. Nämnden har ett system för att följa upp och kontrollera hur rutinerna tillämpas och statistik förs över i vilken utsträckning föräldrar/vårdnadsgivare har kallats till föräldrasamtal och hur många som kom. Däremot finns det inte en samlad bild av vad samtalen resulterade i och i vilken omfattning samarbetet med föräldrarna har ökat.

Den sammantagna bedömningen är att nämnden arbetar för att på ett tidigt stadium och i samverkan med föräldrar och polis fånga upp barn/ungdomar i riskzonen. Detta arbetssätt bidrar till att socialtjänsten kan sätta in åtgärder för att förebygga att barn/ungdomar under 15 år inte fastnar i kriminalitet och missbruk.

Bokslut och räkenskaper

Kvaliteten i nämndens ekonomiska redovisning

En övergripande granskning har genomförts av moment i redovisningen som syftar till att säkerställa att redovisningen är aktuell, fullständig, tillförlitlig och rättvisande.

Efter genomförd granskning bedöms att den interna kontrollen av kvaliteten i redovisningen i huvudsak är tillräcklig. Vidare bedöms att redovisningen är av god kvalitet. Nämnden följer stadens regler och har utarbetade rutiner som i huvudsak bidrar till att säkerställa en ändamålsenlig redovisning av god kvalitet.

Resultatenheternas överföringar

En granskning har genomförts för att bedöma hur stadens regler avseende resultatenheterna överföringar tillämpas.

Den sammanfattande bedömningen är att nämnden i huvudsak tillämpar stadens regler avseende resultatenheternas överföringar. Nämnden följer i allt väsentligt stadens regler avseende överföring av resultatenheternas över- respektive underskott. Nämnden har fattat beslut om vilka enheter som ska utgöra resultatenheter. Dock har det noterats avvikelser mellan resultatenheternas prognostiserade resultat i tertialrapport 2 och faktiskt utfall i bokslutet.

Bilaga 3 - Uppföljning av lämnade rekommendationer

Gransk- ningsår	REKOMMENDATION	ÅTGÄRDAT			KOMMENTAR
		J A	DELVI	NEJ	
2012	Vräkningsförebyggande insatser Nämnden rekommenderas att i handlingsplanen tydliggöra sin ambition med arbetet, ange hur samverkan ska ske mellan nämnden och hyresvärdarna och konkretisera hur barnperspektivet beaktas.	X			Under året har nämndens handlingsplan reviderats och nämnden har antagit förslaget. De synpunkter som lämnat av revisorerna har också tagits i beaktande vid revideringen.
2012	Äldreomsorgsavgifter Nämnden rekommenderas att förbättra egenkontrollen genom att även på chefsnivå stämna av hur de bevakningslistor som skapas av Paraplysystemet per handläggare hanteras.	X			Gällande rutiner har kompletterats och biträdande enhetschefer kontrollerar kundlistor och bevakningslistor varje månad. Aktgranskning görs varje år och stickprovskontroller genomförs regelbundet
2012	LSS-avgifter Nämnden rekommenderas att: definiera och dokumentera en manuell rutin för fakturering av kostavgift inom insatsen korttidsfamilj göra kontroller av den utförrapportering som sker av utförare direkt i Paraplysystemet		X		Nämnden kontrollerar utförrapporteringen men har inte tagit fram en rutin för kostavgift inom korttidsfamilj. Skälet är att inga beslut om korttidsfamiljer fattats under året men nämnden ser också att det är ett utvecklingsområde.
2012	Behörighetsrutiner Agresso Det kan noteras att några användare inte har loggat in i systemet under 2012. För dessa användare bör en förnyad prövning göras om de är i behov av sin behörighet.	X			Behörighetsrutinerna har dokumenterats och kontroll har under hösten skett av användare som inte loggat in i systemet på länge.
2012	Överföring av känslig information via e-post Det är angeläget att ordf. och v. ordf. i sociala delegationen använder stockholm.se-adress och ordf. och vice ordf. i nämnden bör också göra det.		X		Frågan om förtroendevalda e-postadresser kommer att tas upp och beaktas i samband med att övergången till digital ärendehantering med läsplattor utreds. Såväl ordföranden och vice ordföranden i nämnden och sociala delegationen använder sig redan nu av stadens e-postadress.

Dnr 1.4./449-2014

Ann-Christine Sjösten

Från: FUNKTION RVK REVISION
Skickat: den 9 april 2014 09:39
Till: Info SD24 DIARIUM
Kopia: Kerstin Sandström
Ämne: Årsrapport 2013 för yttrande
Bifogade filer: Skärholmen ÅR.pdf; Revisionsberättelse_Skarholmen.pdf; Missiv_Skarholmen.pdf

Stadsrevisionen har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2013. Nämndens årsrapport, revisionsberättelse och missiv bifogas detta mail.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast **2014-06-30**.

Med vänlig hälsning

Yeliz Göker
Registrator

STADSREVISIONEN
Revisionskontoret
Stockholms Stad
☎ Direkt: +46 (0) 8- 508 29 419
☎ Växel : +46 (0) 8- 508 29 000
✉ E-post: yeliz.goker@stockholm.se
Webbsida: stockholm.se/revision

**Stockholms
stad**